

gospodarske, obertniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pöli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 fl. 60 kr., za pol leta 1 fl. 80 kr., za četert leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 fl. 20 kr., za pol leta 2 fl. 10 kr., za četert leta 1 fl. 5 kr. nov. dn.

V Ljubljani v sredo 28. avgusta 1861.

Povabilo

zastran šeste državne loterije za občnkoristne namembe.

Mnogim je nadlogam podveržen rod človeški, pa ni je huje nadloge, kakor je norost ali zmešana pamet, in zares so vredni največjega obžalovanja tisti nesrečniki, katerim prezalostni dnevi življenja teko v temni noči duha, ker jim božja luč uma ne sveti.

Za take reveže se ima v Lvovu, poglavitnem mestu Galicije, napraviti deželna norišnica (bolnišnica), da v nji ali zopet ozdravijo ali saj polajšanje svojega terpljenja najdejo, in za ta blagi namen resničnega človekoljubja je Njegovo c. k. apostolsko Veličanstvo Cesar najmilostjiveje blagovolil odločiti vës dohodek šeste velike občnkoristne državne loterije, ktera se izpeljuje ravno sedaj.

Poprejšne takošne loterije, katerih je bilo že pet, prinesle so obilen sad, da je bilo mogoče, napravam in ustanovam, odločenim po najmilostjivejšem sklepu, nakloniti kaj bogato podporo. Bog hotel, da bi tudi to povabilo povsod bilo ravno tako dobro sprejeto in da bi lep sad rodilo!

Dobrotljivi ljudomil ne vpraša po deželi, iz ktere je nesrečnik, — ne po jeziku, v katerem je tisti kakor malo dete vpervič izgovoril sladko ime matere, — ne vpraša po vsem tem, marveč pomaga revežu, kakor ga žene rahlo serce. Naj toraj vsi usmiljeni in zlahtnoserčni ljudje, katerih je toliko po velikem našem cesarstvu, tudi takrat dobrohotno pristopijo, da se postavi in dožene delo občnkoristno, in če bi komu sreča tudi ne naklonila nikacega dobitka, bodi mu dovoljno plačilo ona blaga misel in zavest, da je vsaj tudi on nekaj pripomogel k polajšanju nadlog svojih bližnjih, ki so med vsemi nesrečnjaki pač največjega milovanja vredni.

Lozi so po 3 gold. avstr. velj. in se dobijo pri c. kr. davkarijah, skoraj pri vseh c. kr. poštnijah in pri posebnih prodajavcih lozov v vseh mestih. Loterija, pri kateri bo vzdigovanje za terdno in nepreklicno dne 21. decembra 1861, ima dobitke po 80.000, 30.000, 20.000, 10.000, 2 po 5000, 3 po 4000, 4 po 3000, 5 po 2000, 16 po 1000, 50 po 500 gold. itd., vsega skup 300.000 gold. avstr. velj.

Na Dunaji mesca avgusta 1861.

Zgodnji krompir.

Da nam je krompir sila potreben, vsakdo vé, pa tudi to, da se ni še do današnjega dne noben sadež našel, ki bi nam ga nadomestoval, je resnica. Čeravno so Francozi iz Kitajskega pripeljanim tako imenovanim batatom ali kitajskemu krompirju veliko hvalo prepevali, so se po skušnjah večletnih vendar le prepričali, da ne bo kitajski batat našega krompirja nikdar dosegel. Zato nam se ne gré na druge take sadeže zanašati, ampak tem bolj se obilega pridelovanja našega okusnega krompirja poprijeti in zlasti njegovih najboljih sort. Pečam se s pridelovanjem krompirja že celih 20 let, in če le zvem za kakošno novo sorto, si

jo koj omislim, da se o nje dobroti prepričam. Ščasoma sem blizo do 500 sort krompirja skup spravil, pa se prepričal, da se eno in ravno tisto pleme pod 12, in še celo pod 20 raznimi imeni nahaja. Veliko sem skušal pa res tudi veliko zvedil. Vertnarska družba v Gentu je moje prizadevanje o tem počastila z zlato svetinjo in gospodarska družba v Berlinu me s posebnim pismom pohvalila. To pa le omenim za to, da gospodarji, ki moje skušnje beró, ne mislijo, da so le izmišljene za mizo pri bukvah.

Tukaj bom pa le od koristi zgodnjega krompirja govoril. Veliko veliko kmetovavcov je, ki nimajo veliko grunta in se reje zgodnjega krompirja večidel zato ne poprimejo, ker njegove koristi in cene ne spoznajo, kakor bi jo spoznati imeli.

Kdor zgodnji krompir sadi že v začetku mesca malega travna (aprila), če je le vreme za to, ga zná sred mesca rožnika (junija) za kuho domačo in za prodaj že kopati. Kdor ga hoče pa o pravem času pridelati, naj ga vzame perve dni sušca in naj ga dene na kak gorak kraj, da jame že kal poganjati, preden ga posadi, in lahko ga bo 14 dni poprej zrelega kopal; kal se v toplem v eno mer razcveta, in če se kmali pod zemljo spravi, ozeleni popred kakor oni, ki ni bil na toplem kraji, in ni poprej kali pognal. Če bi mraz nastopil, kar se mesca majnika rado primeri, in krompirjevec posmodil, ne škoduje podzemeljcami nič, vdrugič kal poženo in obrodé, kakor da bi jih ne bil mraz poparil.

Dobro je pa vendar le, če se zgodnji krompir 1 čevelj globoko sadi, zakaj dostikrat nastane mesca malega travna tak mraz, da zemlja po 4 do 6 pavcov globoko zmerzne, in potem takem pozebe tudi plitvo posajeni krompir.

Na tako obravnani in z zgodnjim krompirjem obsajeni njivi boš že o polovici malega serpana (julija) krompir za dom ali za prodaj lahko pokopal, in njivo z drugim sadežem obsadil ali obsejal, kar je za male kmetije veliko vredno. Jez sadim na tako njivo kavro ali pa peso, in obé mi rodite, da je veselje. Černa ali zimaska retkev, angleška pesa, kakor tudi repa po krompirjevšči kaj rada raste in prav verlo obrodí. Če je pa zemlja peščena, naj se pa s turšico obseje, ki neizrečeno naglo raste in je prav tečna klaja za živino, posebno za molzne krave.

Tukaj moram pa še omeniti, da tisti kmetovavec, ki krompir le za dom, ne pa za prodaj, sadi, naj izkopanega ne nasiplje predebelo na kup, ampak kar se dá na kak hladan kraj, pa le k večjemu za 1 čevelj na debelo, sicer se ob vročini mesca julija in avgusta rad spari, slab duh dobi in jame gnjiti.

Drugi dobiček zgodnjega krompirja je pa še ta, da, ko začne pozno sajeni krompir tako imenovana gnjiloba napadati, je zgodnji krompir že izkopan, preden se bolezen razširja. Znano je, da bolezen napada krompir po navadi o začetku mesca malega serpana, ko je zgodnji že zrel in izkopan. Prec ko se bolezen začne prikazovati, skopaj krompir in razsuj ga na kakošen senčnat kraj na drobno, premešaj ga ene dvakrat in pusti ga kakih 14 dni, da se